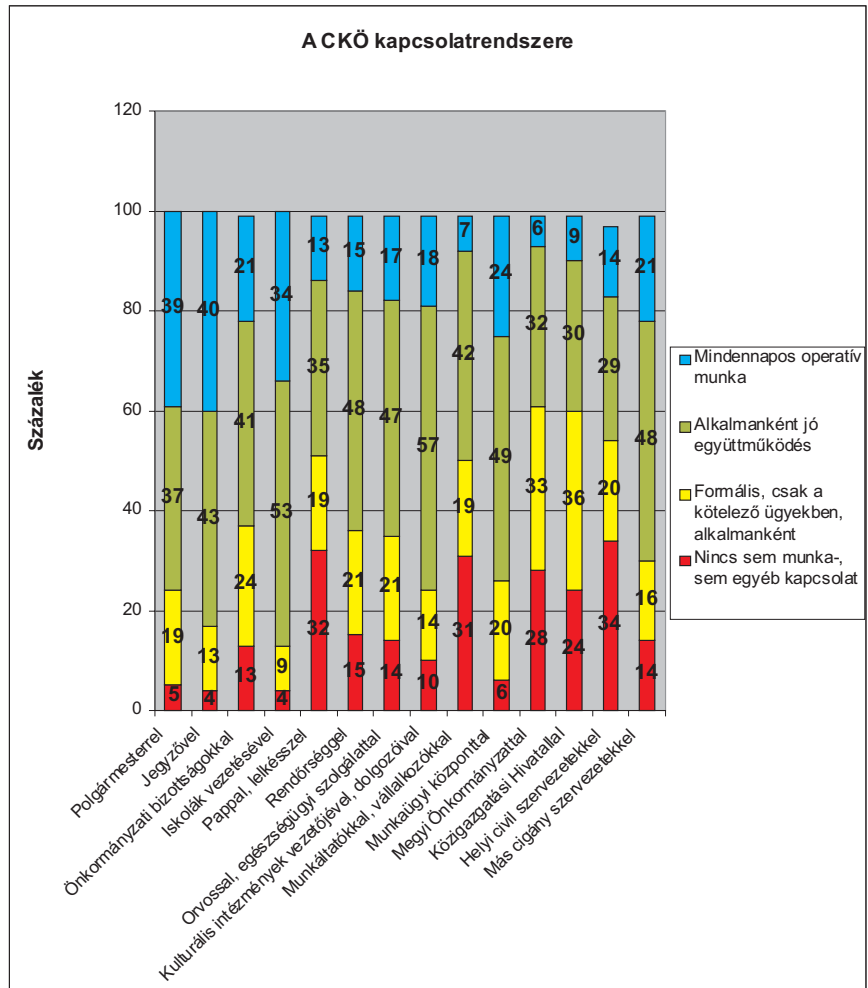

X. A CIGÁNY KISEBBSÉGI ÖNKORMÁNYZATOK KAPCSOLATRENDSZERE

1. KAPCSOLAT A HELYI INTÉZMÉNYEKKEL, SZEMÉLYEKKEL

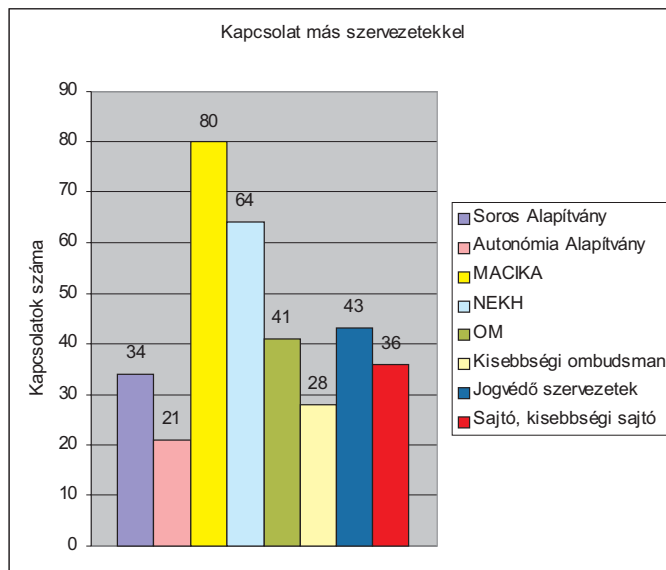
78. diagram

A kisebbségi képviselők a legszorosabb kapcsolatot a polgármesterrel és a jegyzővel ápolják. Ők azok, akik a mindennapi megoldandó feladatokban segítséget tudnak nyújtani, vagy legalábbis ők adhatnak utasítást a hivatal dolgozóinak a szükséges segítség megadására. Vonatkozik ez különösen a jegyzőre, a helyi közigazgatás gyakran jogi végzettségű vezetőjére, aki a jegyzőkönyvek elkészítésétől a gazdálkodással kapcsolatos teendőikig mindenben a segítségükre siethet. Azokon a helyeken, ahol úgy értékelték, hogy nincs semmiféle kapcsolat ezekkel a tisztviselőkkel, ott már valójában elmérgesedett viszonyra utaló jelekkel találkozhatunk.

Érdemes még megemlíteni, hogy meglehetősen kiegyensúlyozottnak tartják a kapcsolatukat az iskolák vezetésével, jónak minősítették a rendőrséggel kialakult viszonyt, bár sokáig nem tudtuk elképzelni, hogy mit jelenthet ebben az esetben a mindennapos operatív együttműködés. Később aztán világossá vált, hogy több megyében is zajlanak olyan programok, amelyek során, külföldi rendőri szervek bevonásával, modellértékű továbbképzéseket tartanak, sok helyen a rendőrök a cigány kultúra és a lovári nyelv alapjaival ismerkednek. Nem tudjuk, hogy hosszú távon milyen eredményei lesznek az ilyen kezdeményezéseknek, az viszont érdekesnek tűnik, hogy ezen a területen a CKÖ-k a közreműködők. Itt is elmondható, hogy az eredeti akarat – kulturális értékek továbbadása, ápolása – mellett milyen tágan értelmezhető a kisebbségi törvény azon tétele, amelynek alapján a kisebbségi önkormányzat a helyi kisebbségi ügyekben különböző jogosítványokkal rendelkezik. Mindezekhez hasonlóan közepesnek mondható a többi helyi szereplővel való együttműködés színvonala is.

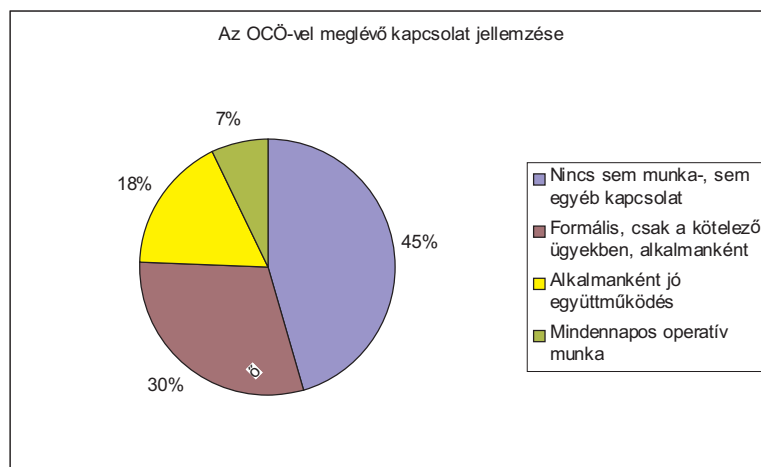
2. KAPCSOLAT ORSZÁGOS SZERVEKKEL

A megvizsgált települések kisebbségi önkormányzatai a legnagyobb mértékben a Magyarországi Cigányokért Közalapítvánnyal (MACIKA) álltak kapcsolatban. Ez egyrészt bizonyos megélhetési programok pályázat útján történő támogatását takarta, valamint még inkább, és a magas szám inkább ennek köszönhető, a CKÖ-k közreműködésével a gyerekek számára lebonyolított különböző tanulmányi ösztöndíjpályázatokat jelentett. Meglehetősen intenzív kapcsolatokat ápoltak a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatallal is, ami több esetben szintén pályázat útján történő támogatásban, sok esetben különböző rendezvényekre való meghívásban realizálódott. Vélt vagy valós diszkriminációs esetek meglétére utal a kapcsolatfelvételek viszonylag nagy száma a különböző jogvédő szervezetekkel, az Oktatási Minisztériummal, illetve a kisebbségi ombudsmannal. Sokan ápolnak kapcsolatokat a helyi sajtóval is, különösen a rendezvények bemutatása kapcsán. Jelentősnek tűnő szerepe van a magánalapítású Autonomia Alapítványnak is, amely alapvetően megélhetési és átképzési programokat támogatott.

79. diagram

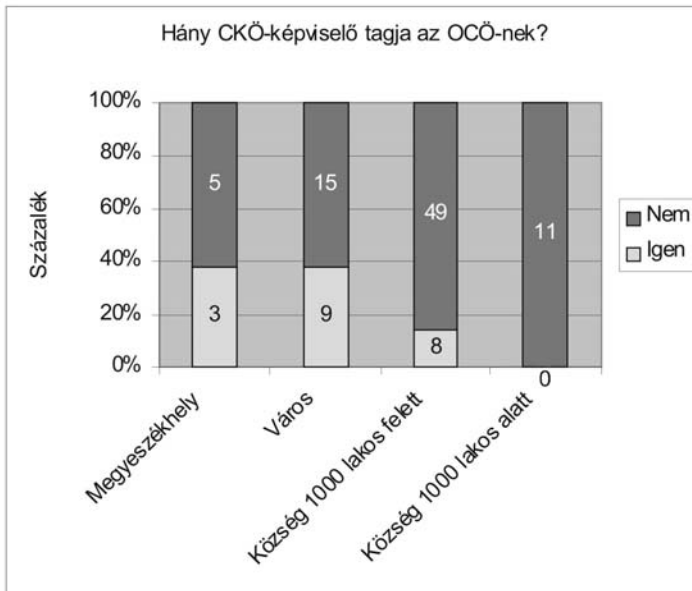
3. KAPCSOLAT AZ ORSZÁGOS CIGÁNY ÖNKORMÁNYZATTAL

80. diagram

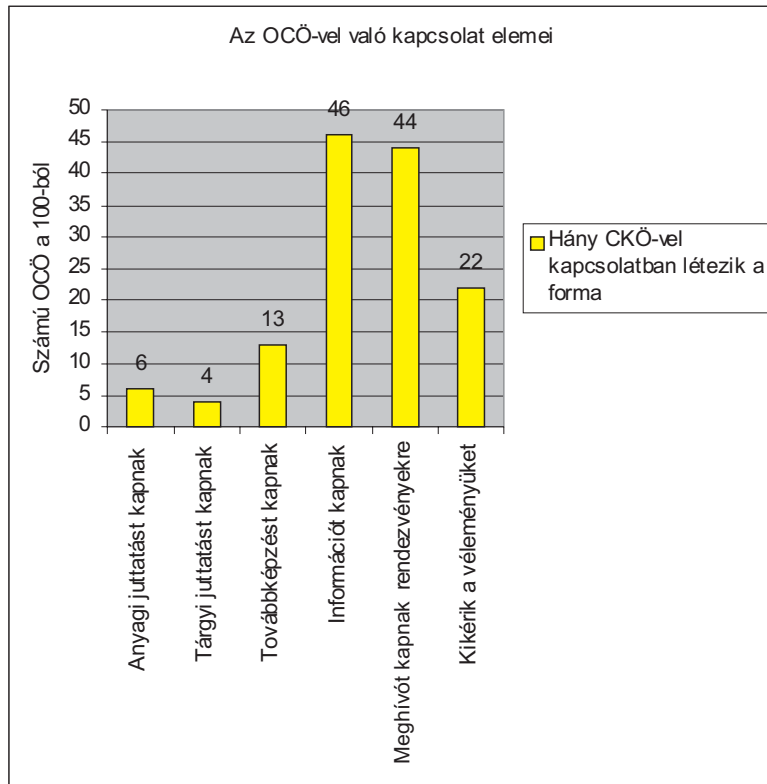
Kutatásunkban külön kérdéskör az Országos Cigány Önkormányzattal való kapcsolat minősége. A jogszabályok értelmében az Országos Önkormányzatnak nagy jelentőségű, országos ügyekben kell tevékenykednie az adott kisebbségnek.

ség érdekében, és a két szint között nincs alá-fölérendeltségi és irányítási viszony. Mégis úgy gondoltuk, hogy a „nagyobb testvér”, amely összehasonlíthatatlanul nagyobb költségvetéssel és ebből következőleg nagyobb mozgásterrel rendelkezik, figyelemmel kíséri, esetleg valamilyen módon támogatja a helyi testületeket. Ez a várakozásunk alapvetően nem bizonyosodott be. A megkérdezettek közel kétharmada szerint semmiféle kapcsolatuk nincs az országos testülettel, illetve csak bizonyos formalitásokra korlátozódik. A kivételt azok az esetek jelentették, ahol a helyi CKÖ-képviselők egyike volt tagja az Országos Önkormányzatnak is. De mindennapos, operatív kapcsolatról még ők sem számoltak be mindannyian.

81. diagram

Mindebből világosan kitűnik, hogy csak ott beszélhetünk igazán közvetlen kapcsolatról, ahol vagy maga a képviselő az OCÖ tagja, vagy személyes ismeretség révén kapcsolatban áll valamelyikükkel. Érdeemes megfigyelni azt is, hogy a kisebb településekről nem voltak országos képviselők – innen valószínűleg nehezebb bekapcsolódni a nagypolitikába –, így valószínűsíthetőleg az ő szeparáltságuk egy fokkal még nagyobb lehet. Talán ennek kivédésére is léteznek úgynevezett megyei koordinátorok – ezzel talán a megyei szintet helyettesítve a két szint közötti szakadékot próbálják meg áthidalni –, de az ő szerepükről az interjúk kutatásban igen kevés említés történt, ha igen, akkor viszont nem túl pozitív értelemben. Mindezek után kíváncsiak voltunk, milyen formák és tartalmak jellemzik az egyébként nem túl sokra értékelt kapcsolatokat. Kérdőíves vizsgálatunk során a következőket tapasztaltuk.

82. diagram

A kapcsolat elemei közül a legfontosabb az információ, amely legtöbbször – interjúalanyaink szerint – a *Világunk* című újság továbbításából, illetve olyan információk továbbadásából állt, amelyet az OCÖ-képviselők egyébként is tudtak. Hasonló arányt mutatott a különböző rendezvényekre szóló meghívó is, bár ha megfigyeljük grafikonunkat, látható, hogy ez egyetlen tevékenység esetében sem érte el a megkérdezett helyi kisebbségi testületek felét. Hozzávetőlegesen a véleményadók száma is megegyezik az OCÖ-tagok számával, illetve nem sokkal kevesebben vannak azok, akik bekapcsolódtak az OCÖ valamely továbbképzésébe. A tárgyi és anyagi juttatásban részesülők pedig csak igazán elenyésző számban vannak.

Interjú kutatásunkban is két dologról számoltak be a megkérdezettek. Egyrészt beszéltek az információáramlásról, hiszen a pályázatokról való tájékoztatást alapvetően az OCÖ-től várták:

„...az országos cigány önkormányzattal közvetlen kapcsolatomban nincsen, de kellő információt tudnak biztosítani. Igaz, hogy ez sokszor nem mindig folyamatos, de azért sok mindent megküldenek. Egyetlenegyet hiányolok bennük, hogy itt van az újság is elöttem, hogy már lefutott pályázati kiírások vannak benne, most kaptam csak meg

a mai nap folyamán. Tehát ez a gond, hogy az információ nem kellően gyors, nem időbe kapják meg a kisebbségi önkormányzatok, hiszen ő az anyagi helyzetük megengedné, hogy időben megkapjuk, legalábbis úgy vélem.”

(Itt utalunk vissza az internet hiányára. A gyors tájékozódás helyett kénytelenek a „leküldött” anyagokra várni.) Kutatásunk során számos tapasztalatot szereztünk a formálisnak nevezhető kapcsolatok meglétére is, amelyek általában különböző rendezvényekben öltenek testet.

„– A cigány kisebbségi önkormányzatnak milyen külső szervekkel van kapcsolata?
– Az Országos Cigány Önkormányzattal.
– Milyen velük a kapcsolat?
– Jó, tartjuk velük a kapcsolatot.
– Hányszor szoktak velük találkozni?
– Évente 2-3-szor, amikor van ünnepély, vagy meghívnak. Most is kaptunk egy meghívót Budapestre, össze kell hívni a fiúkat, hogy felmegyünk-e. Ez háromnapos lesz. Még nem tudom, hogy megyünk-e.”

A helyi kisebbségi önkormányzatok kapcsolatrendszeréről meglevő ismereteket összefoglalva elmondhatjuk, hogy a CKÖ-k elsősorban a helyi intézményekkel és szereplőkkel ápolnak közepes minőségűnek mondható kapcsolatot. Megítélésünk szerint a kérdőíves adatok kissé szépítenek a helyzeten, sok esetben inkább a CKÖ-k egyenlő bánásmódról szóló vágyait tükrözik, hiszen interjúk kutatásunkban inkább a kapcsolatok negatív oldaláról szereztünk tudomást a települési vezetőktől. A pályázati lehetőségek révén a helyi testületek viszonylag nagy számban ápolnak kapcsolatokat országos közalapítványokkal is, illetve a vélelmezett diszkriminációs ügyek miatt különböző jogvédő szervekkel, a kisebbségi ombudsmannal, az Oktatási Minisztériummal. A legnagyobb meglepetést az Országos Önkormányzattal való kapcsolat jelentette, amely az esetek többségében szinte csak a formalításokra – vagy még arra sem – szorítkozik. Együttműködésről, de legalább informális kapcsolatáról szinte csak azokban az esetekben beszélhetünk, ha a CKÖ valamelyik tagja egyben az OCÖ képviselője is.